

Handreiking
woonplaatsbeginsel Beschermd Wonen

Het woonplaatsbeginsel beschermd wonen gaat naar verwachting in op 1 januari 2023. Deze handreiking vertaalt deze wetswijziging naar de praktijk van gemeenten, aanbieders en cliënten. Dit is een concept-versie, die aangepast zal aangepast worden als de wetswijziging definitief is.

VNG

Conceptversie | december 2021

Leeswijzer

Navigeren
Navigeer direct naar de inhoudsopgave door te klikken op de drie streepjes bovenin de pagina.

Bronvermelding
Dit icoon wordt in het document gebruikt om de bronvermelding te tonen. Wanneer de muis over het icoon beweegt verschijnt de bron. Bij de bronnen waarin een link is opgenomen kun je op het icoon klikken om de link te openen.

Printversie
Dit document is opgemaakt voor digitaal gebruik. In januari 2022 komt de printversie beschikbaar.

Links
De links in het document zien er zo uit. Dit kunnen zowel externe als interne links zijn.

Interactief
Deze PDF is interactief. Voor de beste ervaring bekijkt u deze PDF in de laatste versie van Acrobat Reader.

De status van deze handreiking

De vertaling van het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel naar praktische werk- en samenwerkingsafspraken voor gemeenten en aanbieders stoelt op een aantal uitgangspunten. Veel van deze uitgangspunten zijn al eerder afgesproken in de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) en in het Convenant Landelijke Toegang Beschermd Wonen, waarin gemeenten de Handreiking en Beleidsregels Landelijke Toegang Beschermd Wonen (en de nadere toelichting daarop) hebben onderschreven. Deze handreiking herhaalt de relevante afgesproken uitgangspunten, specificeert deze nader en voegt nog een aantal uitgangspunten toe die specifiek betrekking hebben op het woonplaatsbeginsel. De inhoud van de handreiking vervangt daarmee de Handreiking en Beleidsregels Landelijke Toegang Beschermd Wonen en het convenant landelijke toegang beschermd wonen. De uitgangspunten en de processtappen voor de overlegbepaling (stap 5 en 6) zijn vastgesteld als onderdeel van de NvO door de commissie ZJO. Dat stuk zal ook ter vaststelling voor komen te liggen bij de ALV van de VNG. Als de wetswijziging definitief is, zal deze handreiking nog op basis van de definitieve wetstekst aangepast worden en zal de concept-status van de handreiking vervallen.

De handreiking is bedoeld voor iedereen die met het woonplaatsbeginsel beschermd wonen te maken krijgt.

Waarom deze handreiking?

Het woonplaatsbeginsel beschermd wonen gaat naar verwachting in op 1 januari 2023. Dat betekent een wijziging van de verantwoordelijkheid van gemeenten voor beschermd wonen, namelijk met betrekking tot voor welke cliënten zij verantwoordelijk zijn. Voor nieuwe cliënten beschermd wonen geldt vanaf die datum het woonplaatsbeginsel. Deze handreiking heeft als doel de wettelijke verandering te vertalen naar de werkpraktijk van alle partijen. De handreiking biedt concrete handvatten voor afspraken en werkprocessen voor alle betrokkenen, om het woonplaatsbeginsel succesvol in de praktijk te brengen.

Voor wie is deze handreiking bedoeld?

De handreiking is bedoeld voor iedereen die met het woonplaatsbeginsel beschermd wonen te maken krijgt: beleidsmakers en toegangsmedewerkers bij gemeenten, stafmedewerkers en professionals van aanbieders beschermd wonen, cliënten beschermd wonen en cliëntondersteuners. In veel gevallen staat direct onder een kopje voor wie de paragraaf primair bedoeld is. Belangrijke noties voor cliënten en cliëntondersteuners staan altijd in een donkerblauw kader, met name in het hoofdstuk ‘Toegang tot beschermd wonen: het proces’.

Klik op een blok om naar het betreffende hoofdstuk te gaan.

Klik op de pijltjes om naar het betreffende hoofdstuk te gaan.

Inhoudsopgave

Achtergrond

Uitgangspunten

Toegang tot beschermd wonen: het proces

Handvatten voor afspraken tussen partijen

Aandachtspunten, voorbeeldsituaties en vraagbaak

Bijlage: Vangnetregeling

Waar ben je naar op zoek?

Wil je meer weten over de **achtergrond** van het woonplaatsbeginsel?
In hoofdstuk Achtergrond schetsen we de achtergrond waartegen het woonplaatsbeginsel tot stand is gekomen en wat de wettelijke wijzigingen zijn. Aan het eind van dit hoofdstuk staat een schematische weergave van het toegangsproces.

Ben je op zoek naar de **uitgangspunten** waar de praktische uitwerking van het woonplaatsbeginsel op stoelt?
In hoofdstuk Uitgangspunten benoemen we deze stuk voor stuk.

Wil je inzicht in het **toegangsproces** of ben je een **cliënt of cliëntondersteuner** en wil je weten wat het woonplaatsbeginsel voor jou betekent?
In hoofdstuk Toegang tot beschermd wonen: het proces is het toegangsproces voor beschermd wonen in detail uitgewerkt voor de situatie met woonplaatsbeginsel. De donkerblauw gekleurde kaders geven meer informatie voor cliënten of cliëntondersteuners.

Wil je weten welke **afspraken** je met anderen moet maken?
In hoofdstuk Handvatten voor afspraken tussen partijen zijn concrete handvatten opgenomen voor afspraken die gemeenten onderling en met aanbieders moeten maken om het woonplaatsbeginsel goed uit te voeren.

Wil je meer informatie over **concrete situaties?**
In hoofdstuk Aandachtspunten, voorbeeldsituaties en vraagbaak staat een aantal specifieke aandachtspunten en afwijkende situaties genoemd.

Klik op dit icoon om terug te keren naar deze inhoudsopgave

Deze informatie is voor:
alle lezers

Achtergrond

Van beschermd wonen naar beschermd thuis

De commissie Toekomst Beschermd Wonen (commissie Dannenberg) heeft geadviseerd dat cliënten die (tijdelijk) beschermd moeten wonen, er baat bij hebben zoveel mogelijk in hun eigen wijk en bij voorkeur ambulant geholpen te worden. Op die manier kunnen ze zoveel mogelijk blijven deelnemen aan de maatschappij, wat hun herstel bevordert. Deze toekomstvisie, die gebaseerd is op de herstelbenadering, is breed omarmd in het land. Het is de basis voor de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis, waar gemeenten en andere partijen al een tijd mee bezig zijn. De implementatie van de visie-Dannenberg vraagt om de ontwikkeling van passend beschermdwonenaanbod in alle gemeenten, dat aansluit op de lokale ambulante Wmo-voorzieningen. Hiervoor is een transformatie van het zorglandschap nodig.

Doordecentralisatie en woonplaatsbeginsel

Op dit moment krijgen alleen centrumgemeenten middelen voor beschermd wonen. Het is de bedoeling dat álle gemeenten passend aanbod creëren voor hun eigen inwoners dat aansluit op de lokale ambulante Wmo-voorzieningen. Alle gemeenten moeten dus ook middelen ontvangen om dit vorm te geven. Daarom worden de rijksmiddelen voor beschermd wonen per 1 januari 2023 stapsgewijs doorgedecentraliseerd van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten en ontvangen hier dus ook de middelen voor. De middelen die bij alle gemeenten binnenkomen, zijn bedoeld voor nieuwe cliënten.

Zeker in de eerste jaren zullen nog niet alle gemeenten passend aanbod hebben voor alle nieuwe cliënten die behoefte hebben aan beschermd wonen. Daarnaast is de eigen gemeente niet altijd de beste plek voor herstel. Er zullen dus altijd cliënten blijven verhuizen naar een andere gemeente om beschermd te wonen. Om gemeenten te stimuleren om in te zetten op preventie en een goede zorginfrastructuur voor de eigen inwoners, wordt er een woonplaatsbeginsel beschermd wonen ingesteld. Daarmee blijft de eigen gemeente verantwoordelijk voor cliënten beschermd wonen die vanuit die gemeente naar een andere gemeente verhuizen om beschermd te gaan wonen.

Wettelijke bepalingen

Het woonplaatsbeginsel geldt alleen voor ‘klassiek’ beschermd wonen

Hoewel de diversiteit in het voorzieningenaanbod beschermd wonen wel wordt benoemd in de memorie van toelichting van de wet, valt juridisch gezien alleen beschermd wonen waarbij cliënten in een accommodatie van een instelling wonen en geen huur betalen onder de wettelijke definitie. Het woonplaatsbeginsel geldt daarom alleen voor die ‘klassieke’ vorm van beschermd wonen, en niet voor tussenvormen, waarbij cliënten ambulant geholpen worden of in ieder geval huur betalen.

Meestal is de woongemeente verantwoordelijk voor een cliënt

Volgens de oorspronkelijke Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 is de gemeente waar iemand zich meldde met een behoefte aan beschermd wonen verantwoordelijk voor het onderzoeken van de noodzaak naar beschermd wonen en het afgeven van een beschikking. Tot de invoering van het woonplaatsbeginsel is de aanmeldgemeente dus (inhoudelijk en financieel) verantwoordelijk voor het verstrekken van beschermd wonen. Met de invoering van het woonplaatsbeginsel verandert dat: de verantwoordelijke gemeente valt dan zoveel mogelijk samen met de gemeente waar de cliënt woont op het moment dat deze een melding maakt van behoefte aan beschermd wonen, behoudens enkele uitzonderingen. Gemeenten krijgen daardoor de prikkel om beschermd wonen voor hun eigen inwoners zoveel als mogelijk te voorkomen, te investeren in beschermd thuis en beschermdwonenaanbod te creëren dat ervoor zorgt dat de kans op herstel zo groot mogelijk is.

De oude situatie maakte onderscheid tussen de (centrum-) gemeente waar een cliënt zich meldde en de gemeente waar de cliënt beschermd ging wonen (omdat de kans op herstel daar het grootst is). Dat leidde soms tot discussies over welke gemeente verantwoordelijk was voor de verstrekking van beschermd wonen. De invoering van het woonplaatsbeginsel heeft tot doel dat snel en eenduidig de verantwoordelijke gemeente kan worden vastgesteld. Bij het woonplaatsbeginsel zijn drie gemeenten relevant: de gemeente waar de cliënt zich in eerste instantie meldt, de gemeente die (inhoudelijk en financieel) verantwoordelijk is en de gemeente waar de cliënt in een instelling beschermd gaat wonen. Deze gemeenten kunnen natuurlijk dezelfde zijn, maar dat hoeft niet.

Om verwarring te voorkomen wordt de betekenis van de verschillende relevante begrippen op de volgende pagina uitgelegd. De uitleg wordt zichtbaar wanneer er met de muis over de begrippen heen wordt gegaan.

Begrippen uitgelegd

We hanteren in deze handreiking verschillende begrippen rondom de rollen van gemeenten. Hieronder worden deze toegelicht.

Beschermd wonen

Woonadres/ -gemeente

Verantwoordelijkheid

Regio

Verantwoordelijke gemeente

Cliëntondersteuning

BW-gemeente

Overbruggingszorg

Aanmeldgemeente

Mandatering

De verantwoordelijke gemeente wordt als volgt bepaald:
De hoofdregel is dat de verantwoordelijke gemeente de gemeente is waar iemand met een woonadres staat ingeschreven voorafgaand aan het beschermd wonen. Daarbij geldt een aantal uitzonderingen:

a) Als iemand binnen 12 maanden na het aflopen van een beschikking beschermd wonen opnieuw beschermd wonen nodig heeft, blijft de gemeente die laatstelijk beschermd wonen heeft verstrekt verantwoordelijk.

Voorbeeld Iemand heeft al eerder beschermd gewoond in gemeente A en is een half jaar geleden uit beschermd wonen gestroomd en in gemeente B gaan wonen. Gemeente A is dan verantwoordelijk, ook al woont de cliënt in gemeente B.

b) Als iemand zijn woonadres heeft bij een bij ministeriële regeling aangewezen instelling en hij niet meer dan 5 onafgebroken jaren zijn woonadres heeft gehad bij in die regeling aangewezen instellingen, dan is de gemeente waar iemand zijn woonadres had onmiddellijk voorafgaand aan het verblijf bij een of meerdere instellingen verantwoordelijk.

Voorbeeld Iemand heeft de afgelopen 3 jaar in een penitentiaire instelling in gemeente A gezeten en daarvoor in gemeente B gewoond. Gemeente B is dan verantwoordelijk.

Klik hier om direct te navigeren naar het stroomschema.

Uitzondering **a)** heeft voorrang ten opzichte van uitzonderingen **b)**, **c)**, en **d)**. Wanneer iemand dus zowel aan **a)** voldoet als aan **b)**, **c)**, of **d)**, dan geldt **a)**. Uitzonderingen **b)**, **c)** en **d)** kunnen niet tegelijkertijd voorkomen, dus meer voorrangsregels zijn niet nodig.

c) Als iemand geen woonadres heeft, maar in de afgelopen 5 jaar wel een woonadres heeft gehad, dan is de gemeente waar iemand laatstelijk zijn woonadres had verantwoordelijk.

d) Als iemand in de afgelopen 5 jaar geen woonadres heeft gehad, of als hij zijn woonadres meer dan vijf onafgebroken jaren bij een of meerdere instellingen (zoals bedoeld bij b) heeft gehad, of als er twijfel is over de juistheid van het woonadres (en er bij het woonadres een aantekening is geplaatst zoals bedoeld in artikel 2.26 van de Wet basisregistratie personen en de twijfel – en daarmee de aantekening – kan niet worden weggenomen), dan is de gemeente waar de cliënt zich meldt verantwoordelijk. Deze gemeente krijgt hiervoor financiële compensatie via de vangnetregeling (zie volgende pagina).

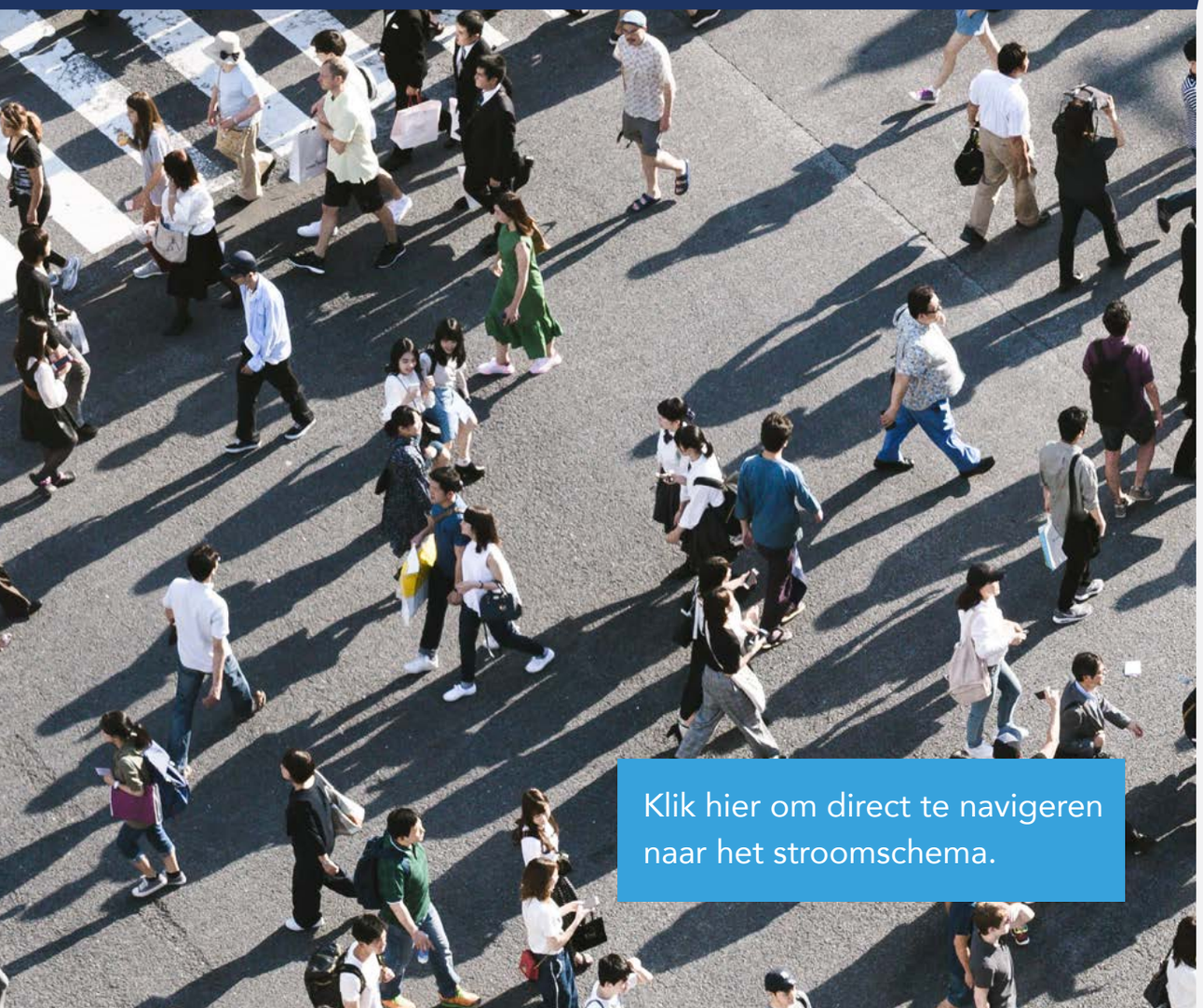

Klik hier om direct te navigeren naar het stroomschema.

Voorbeeld Iemand heeft 2 jaar beschermd gewoond in gemeente A, en woonde daarvóór in gemeente B. Negen maanden geleden stroomde deze persoon uit beschermd wonen en ging wonen in gemeente C. Gemeente A is verantwoordelijk.

Voorbeeld Iemand woont in gemeente A, maar heeft een aantekening zoals bedoeld in artikel 2.26 van de Wet basisregistratie personen bij het woonadres in het BRP. Deze persoon heeft eerder al beschermd gewoond in gemeente B. Elf maanden geleden stroomde deze persoon uit beschermd wonen. Gemeente B is verantwoordelijk, omdat a) hierboven van toepassing is en a) voorrang krijgt boven de andere uitzonderingen.

Voorbeeld Iemand meldt zich bij gemeente A en staat in het BRP ingeschreven bij gemeente B. Bij het woonadres in het BRP staat een aantekening geplaatst als bedoeld in artikel 2.26 van de Wet basisregistratie personen. Gemeente A vraagt de cliënt om het juiste woonadres door te geven. Hierna bestaat geen onduidelijkheid meer over het woonadres en de aantekening in het BRP kan worden opgeheven. Gemeente B is verantwoordelijk, zie d) hierboven.V

Voorbeeld Iemand meldt zich bij gemeente A en staat in het BRP ingeschreven bij gemeente B. Bij het woonadres in het BRP staat een aantekening geplaatst als bedoeld in artikel 2.26 van de Wet basisregistratie personen. De onduidelijkheid rondom het adres blijft en de aantekening in het BRP kan niet worden opgeheven. Gemeente A is verantwoordelijk, op grond van d) hierboven.

Vangnet

Van een aantal cliënten zal op basis van de zoektocht naar de woonplaats geen verantwoordelijke gemeente bepaald kunnen worden, bijvoorbeeld omdat een cliënt in de vijf jaar voorafgaand aan de melding niet in het BRP geregistreerd heeft gestaan. In dat geval is de aanmeldgemeente de verantwoordelijke gemeente (zie uitzondering d) op de vorige pagina).

Omdat gemeenten via het nieuwe verdeelmodel BW alleen middelen ontvangen voor de eigen inwoners en om te zorgen dat er geen drempel voor gemeenten bestaat om deze cliënten goed te helpen, wordt een financiële vangnetregeling voor gemeenten in het leven geroepen, zijnde een aanvulling op het nieuwe verdeelmodel BW. Deze compenseert de aanmeldgemeente voor de kosten voor zulke cliënten. De contouren van de vangnetregeling zijn al vastgesteld en zijn opgenomen in de Bijlage. De praktische aspecten van de vangnetregeling zullen worden uitgewerkt als de wetswijziging definitief is.

Landelijke specialistische instellingen

Voor een aantal instellingen die zeer specialistische zorg bieden is afgesproken dat de inkoop landelijk gebeurt. De inkoop wordt gedaan door de VNG, die het mandaat heeft om voor 5 jaar (2023 t/m 2027) hiertoe landelijke raamcontracten BW af te sluiten. Het gaat om 5 instellingen met in totaal ongeveer 100 cliënten. Ook bij deze cliënten wordt via het woonplaatsbeginsel bepaald welke gemeente voor het traject verantwoordelijk is en dus voor het traject betaalt.

Het proces

Onderstaande afbeelding is een schematische weergave van het aanmeldproces dat de vertaalslag is van het concept-wetsvoorstel naar praktische stappen voor gemeenten. De gekleurde vakken hierin zijn handelingen, de zwarte tekst zijn uitkomsten daarvan. In het hoofdstuk ‘Uitwerking van de processtappen’ hieronder, gaan we in op wat dit concreet betekent voor medewerkers in de toegang.

In het hoofdstuk Toegang tot beschermd wonen: het proces, gaan we in op wat dit concreet betekent voor medewerkers in de toegang.

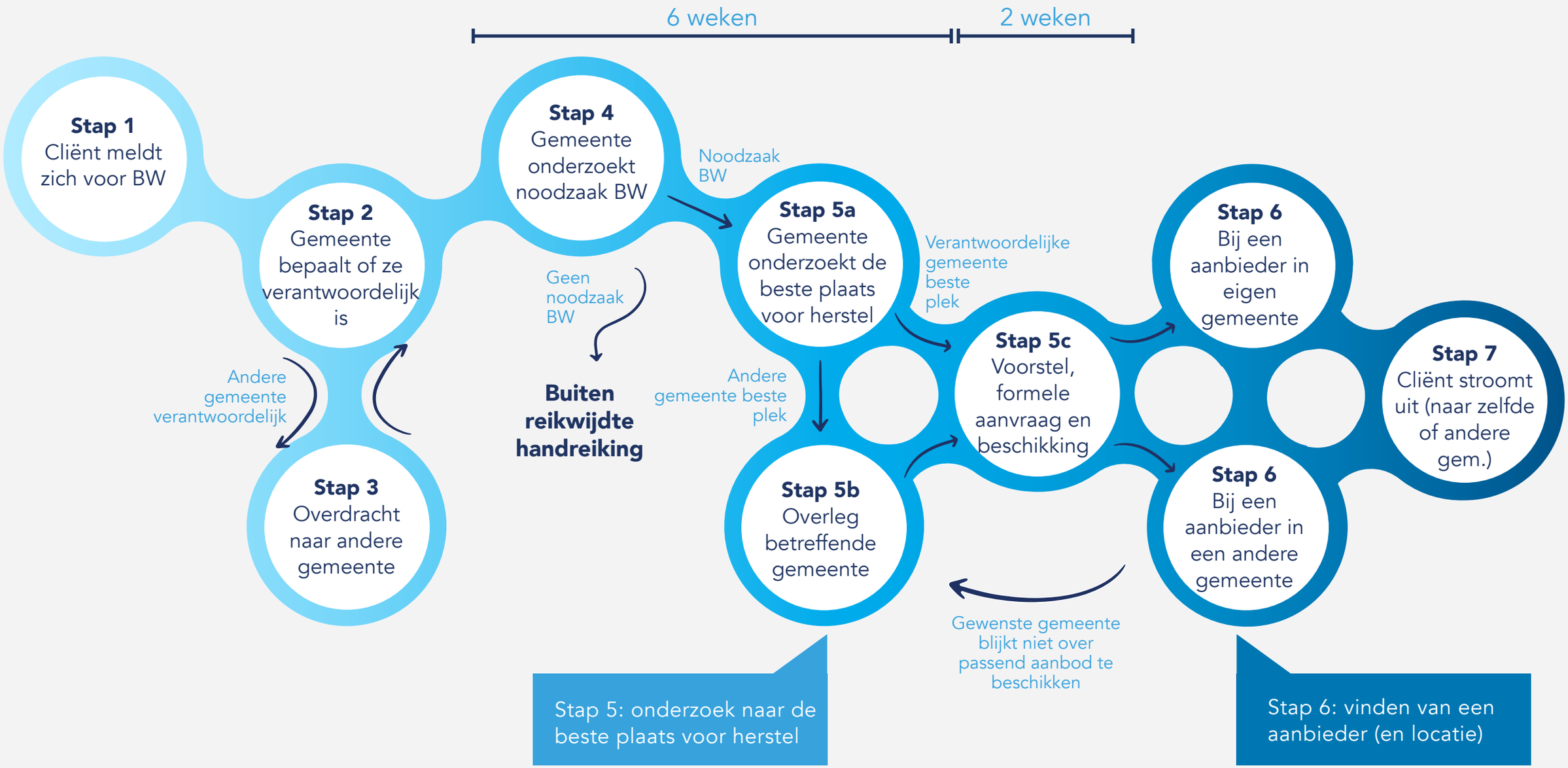

Deze informatie is voor:
beleidsmakers

Uitgangspunten

In dit hoofdstuk staan de verschillende beleidsmatige uitgangspunten benoemd, waar de praktische uitwerking van het woonplaatsbeginsel op gestoeld is. Waar van toepassing wordt bij elk uitgangspunt vermeld in welk document het zijn oorsprong vindt.

Uitgangspunt 1:

Gemeenten en aanbieder zorgen voor een warme overdracht wanneer de aanmeldgemeente niet de verantwoordelijke gemeente is

Wanneer een cliënt zich (al dan niet via een aanbieder) meldt bij een gemeente die niet de verantwoordelijke gemeente blijkt te zijn (de aanmeldgemeente zoekt uit welke gemeente verantwoordelijk is), dan zorgt de aanmeldgemeente in overleg met de cliënt dat er een warme overdracht plaatsvindt naar de verantwoordelijke gemeente. Een eventuele betrokken aanbieder draagt hier ook zorg voor. Dit komt overeen met de afspraak die voorafgaand aan het woonplaatsbeginsel gold. Zie hiervoor Handreiking en Beleidsregels landelijke toegankelijkheid).

Uitgangspunt 2:

Gemeenten houden zich aan de wettelijke termijnen

Het betreft hier kwetsbare cliënten, waarbij een te lange duur van het proces tot daadwerkelijk beschermd wonen, kan leiden tot escalaties. Uit de Wmo 2015 volgt een termijn van zes weken voor het onderzoek naar de noodzaak voor beschermd wonen en de beste plek voor herstel. Deze termijn gaat in vanaf de melding. Wanneer blijkt dat de aanmeldgemeente niet verantwoordelijk is, dan neemt deze contact op met de verantwoordelijke gemeente en stuurt de melding onverwijld door. De wettelijke termijn voor het onderzoek naar de noodzaak voor beschermd wonen en de beste plek voor herstel gaat voor de verantwoordelijke gemeente in op het moment dat deze de melding ontvangt.

Uitgangspunt 3:

De beste plek voor herstel is leidend

In de Memorie van toelichting van het concept-wetsvoorstel staat als één van de doelen: “basisprincipe bij het woonplaatsbeginsel blijft dat bij de verstrekking van beschermd wonen de beste plek voor de cliënt voor herstel het uitgangspunt is, en dat kan zowel in de woonplaatsgemeente als in een andere gemeente zijn. Dit wordt uiteraard altijd in overleg met de cliënt bepaald”. Gemeenten hebben zich gecommitteerd aan de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO). In de NvO staat dat de beste plek voor herstel altijd doorslaggevend is. Dat betekent dat cliënten in principe in elke gemeente beschermd kunnen gaan wonen als dat de beste plek voor hun herstel is. Landelijke toegankelijkheid is dus geborgd, maar op andere wijze dan voorheen (zie ook het kader).

Uitgangspunt 4:

De wens van de cliënt wordt meegenomen in het onderzoek naar de beste plek voor herstel; de verantwoordelijke gemeente neemt het uiteindelijke besluit

In de NvO wordt –in lijn met de Memorie van toelichting van het concept-wetsvoorstel– wat het onderzoek betreft zoveel als mogelijk aangesloten bij de Handreiking en beleidsregels Landelijke toegang beschermd wonen. Daarin is het uitgangspunt opgenomen dat de wens van de cliënt wordt meegenomen in het onderzoek naar de beste plek voor herstel. Dat betekent niet dat deze wens automatisch gehonoreerd wordt. Iedereen in Nederland mag immers wonen waar hij wil, maar niet iedereen kán wonen waar hij wil. Dat laatste komt door de beperkte mogelijkheden van veel woningzoekenden en beperkingen in het woningaanbod. Dat is bij beschermd wonen niet anders.

Gemeenten nemen de wens van een bewoner mee in de afweging en beoordelen vervolgens op basis van zorginhoudelijke en participatiecriteria waar de aanvrager de beste ondersteuning kan vinden, voor de korte en langere termijn. Idealiter komt de gemeente tegemoet aan de keuze van de cliënt voor een plek/instelling. Het is echter de verantwoordelijke gemeente die in overleg met de cliënt de eindverantwoordelijkheid draagt om te zorgen voor de beste plek voor herstel en een besluit neemt. De criteria over zorginhoud en participatie worden toegelicht in Toegang tot beschermd wonen: het proces, stap 5.

Uitgangspunt 5:

Het regionale aanbod is in principe voorliggend, tenzij dit niet de beste plek is voor herstel

In de NvO hebben gemeenten afgesproken dat het regionale aanbod voor cliënten in principe voorliggend is, tenzij dit niet de beste plek is voor herstel. Dit past bij de ontwikkeling naar sociale inclusie en hulp dicht bij de eigen omgeving. Randvoorwaarde hiervoor is wel dat het benodigde aanbod beschikbaar is.

In de NvO hebben gemeenten afgesproken dat elke regio zorgt voor voldoende passend aanbod voor de behoeften van de eigen inwoners, in lijn met de beweging naar sociale inclusie en beschermd wonen zoveel mogelijk in de eigen omgeving. Zo worden onnodige verhuizingen naar andere gemeenten voor beschermd wonen voorkomen. Wanneer de beste plek voor herstel in de eigen regio is, moet een cliënt dan ook daar terecht kunnen. In het bijzonder kunnen wachtlijsten in de eigen gemeente géén reden zijn om naar een andere regio uit te moeten wijken. Als de cliënt beschermd wenst te wonen in de eigen regio, dan is die regio immers verantwoordelijk om in die behoefte te voorzien.

Landelijke toegankelijkheid

In de oorspronkelijke Wmo 2015 was landelijke toegankelijkheid geborgd door de aanmeldgemeente verantwoordelijk te maken voor beschermd wonen. Dit leidde in de praktijk soms tot problemen, waarop de Handreiking Landelijke Toegang Beschermd Wonen is opgesteld, die door gemeenten is onderschreven in het Convenant Landelijke Toegang Beschermd Wonen. Met de invoering van het woonplaatsbeginsel en de NvO zorgt de verantwoordelijke gemeente voor de beste plek voor herstel, ook als dat in een instelling in een andere gemeente is.

Uitgangspunt 6:

Overlegbepaling: de verantwoordelijke gemeente overlegt met de beoogde BW-gemeente voorafgaand aan plaatsing

Wanneer de verantwoordelijke gemeente denkt dat de beste plek voor herstel buiten de gemeente zelf is, dan overlegt deze met de beoogde BW-gemeente over een eventueel traject voor beschermd wonen in deze gemeente. De vorm en inhoud van dit overleg staan beschreven in Toegang tot beschermd wonen: het proces, stap 5. Woont een cliënt beschermd in een andere gemeente dan die verantwoordelijk is, dan vindt ook voorafgaand aan (verwachte) uitstroom uit beschermd wonen een overleg plaats, tussen beide gemeenten en de cliënt. Zo hebben alle betrokkenen voldoende mogelijkheid om zich voor te bereiden op de uitstroom. Het is bijvoorbeeld altijd mogelijk dat de wensen van de cliënt veranderd zijn Toegang tot beschermd wonen: het proces, stap 5.

Uitgangspunt 7:

De BW-gemeente kan taken uitvoeren namens de verantwoordelijke gemeente

De verantwoordelijke gemeente heeft ook de verantwoordelijkheid om toezicht te houden op onder andere de kwaliteit van zorg, de veiligheid en cliëntgerichtheid van de voorzieningen (artikel 6.1 van de Wmo 2015). Gemeenten kunnen hiervoor onderzoek doen en voeren hierover contractgesprekken met hun aanbieders. Voor cliënten die in andere gemeenten en regio's wonen, vormt de afstand mogelijk een belemmering voor het goed invullen van dit toezicht. Waar digitale communicatiemiddelen hiervoor geen oplossing bieden, beschrijft deze handreiking welke mogelijkheden er zijn om de BW-gemeente de toezichtfunctie uit te laten voeren namens de verantwoordelijke gemeente via een mandaat, mits beide gemeenten daarmee akkoord zijn. In het hoofdstuk Handvatten voor afspraken tussen partijen worden verschillende afspraken benoemd die zoiets kunnen vergemakkelijken.

Uitgangspunt 8:

Als gemeenten er niet uit komen, treedt de escalatieladder in werking

Gemeenten hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid om tot een gedeelde conclusie te komen over welke gemeente verantwoordelijk is. Er zijn echter (incidentele) situaties denkbaar waarin zij niet met elkaar tot overeenstemming komen. In deze handreiking zijn voor zulke situaties escalatieladders gedefinieerd, die de gemeenten in dat geval volgen.

Deze informatie is voor:
iedereen

Toegang tot beschermd wonen: Het proces

Stap 1 Een cliënt meldt zich voor beschermd wonen

De cliënt meldt zich bij een gemeente en maakt kenbaar behoefte te hebben aan beschermd wonen.

N.B. Het komt regelmatig voor dat een cliënt zich bij een aanbieder meldt, in plaats van bij een gemeente. Met het woonplaatsbeginsel is het niet altijd vooraf duidelijk welke gemeente verantwoordelijk is voor de betreffende cliënt. In dat geval dient de aanbieder direct contact op te nemen met de gemeente waar de persoon zich meldt (of een andere gemeente als die in het licht van het woonplaatsbeginsel meer voor de hand ligt), en de cliënt te vragen zich daar te melden. Deze gemeente is in dat geval de aanmeldgemeente en gaat vervolgens na of zijzelf of een andere gemeente voor beschermd wonen verantwoordelijk is. Zo minimaliseer je de kans op verdere doorverwijzingen.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

Je mag als cliënt altijd iemand meenemen naar het gesprek met de gemeente. Dit kan een professionele cliëntondersteuner zijn maar ook een naaste of een zorgprofessional die je vertrouwt. Je kunt een professionele cliëntondersteuner vinden op de website van de gemeente waar je op dat moment woont.

Informatieplicht cliëntondersteuning

Een cliënt mag een cliëntondersteuner meenemen naar de gesprekken met gemeenten (Wmo 2015). Dit kan een onafhankelijke cliëntondersteuner vanuit de gemeente zijn, maar indien de cliënt daarvoor kiest ook een naaste (bijvoorbeeld een familielid) of een professional van een aanbieder – zolang deze daar maar zit als ondersteuner van de cliënt en alleen in diens belang handelt. De verantwoordelijke gemeente heeft de wettelijke plicht om de cliënt op de mogelijkheden van cliëntondersteuning te wijzen.

Stap 2 De aanmeldgemeente onderzoekt of zij of een andere gemeente verantwoordelijk is

Deze stap vindt zijn basis in de wettekst, het is een concrete uitwerking van de stappen in Wettelijke bepalingen. Ook zijn hierin inzichten uit de uitvoeringstoets woonplaatsbeginsel verwerkt.

Op de volgende pagina vind je een stroomschema waarmee je de verantwoordelijke gemeente kunt achterhalen.

Beslisboom verantwoordelijke gemeente

A

Heeft de cliënt een beschikking voor beschermd wonen (volgens de wettelijke definitie [zie begrippenlijst]) gehad, die minder dan 12 maanden voorafgaand aan de melding geldig was?
Ga dit na door op te zoeken op welk(e) adres(sen) de cliënt de afgelopen 12 maanden geregistreerd stond in de BRP. Van adressen in de eigen gemeente/regio is vaak bij de (regionale) toegang bekend of het een beschermd wonen-adres betreft. Bij adressen in andere gemeenten/regio's kun je het aan de cliënt zelf vragen. Neem bij twijfel altijd contact op met de contactpersoon uit de betreffende regio/gemeente. i

Nee →

Ja ↓

De gemeente die de meest recente beschikking heeft afgegeven is verantwoordelijk.

B

Neem het meest recente adres van de cliënt in het BRP. Is er bij dit adres een aantekening geplaatst zoals bedoeld in artikel 2.26 van de Wet Basisregistratie personen?

Ja →

Dit betekent dat er onduidelijkheid bestaat over de juistheid van het geregistreerde adres. Probeer dit op te lossen door de cliënt te vragen om zijn/haar juiste adres door te geven bij de gemeente. De aantekening kan worden opgeheven als de onduidelijkheid niet meer bestaat.

Nee ↓

E

Betreft het adres een adres van een instelling die onder de ministeriële regeling valt? i
Van adressen in de eigen gemeente/regio is het vaak bij de (regionale) toegang bekend of dit een dergelijk adres betreft. Voor adressen in een andere regio kun je dit nagaan bij de contactpersoon uit de betreffende regio. i

Nee ↓

De gemeente waarin dit adres ligt is verantwoordelijk.

C

Lukt het om de onduidelijkheid rondom het adres op te lossen en te zorgen voor een juiste BRP-registratie?

Nee →

De aanmeldgemeente is verantwoordelijk. Deze kan voor de kosten van het traject aanspraak maken op de vangnetregeling.

Ja ↓

D

Is de meest recente datum waarop de cliënt op het adres woonde, meer dan 5 jaar voorafgaand aan de datum van melding door de cliënt?

Ja →

De aanmeldgemeente is verantwoordelijk. Deze kan voor de kosten van het traject aanspraak maken op de vangnetregeling.

Nee ↓

Ja →

Neem het volgende meest recente adres waarop de cliënt woonde.

↑

Als een andere gemeente verantwoordelijk is, ga dan verder bij stap 3. Als de aanmeldgemeente verantwoordelijk is, ga dan verder bij stap 4.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- Er is één gemeente verantwoordelijk voor een mogelijk traject voor beschermd wonen. Dat is vrijwel altijd de gemeente waar je het laatst 'gewoon' (dus niet in een instelling) hebt gewoond. Dit is dus niet automatisch de gemeente waar je je meldt. Het is ook niet automatisch de gemeente waar je graag beschermd wil wonen. De gemeente waar je je meldt, doet onderzoek naar welke gemeente verantwoordelijk is. Blijkt dat een andere gemeente te zijn, dan moet de gemeente waar je een melding gedaan hebt, de melding direct overdragen en een 'warme overdracht' organiseren naar de verantwoordelijke gemeente. De gemeente waar je woont, is op dat moment nog wel verantwoordelijk voor de cliëntondersteuning.

- De gemeente moet je een aantal zaken vragen om dit onderzoek goed uit te kunnen voeren. De gemeente kan bijvoorbeeld vragen waar je eerder verbleven hebt de afgelopen vijf jaar en of daarbij sprake was van beschermd wonen, detentie, etc.

Stap 3 Andere gemeente verantwoordelijk: overdracht

In principe is deze situatie enigszins vergelijkbaar met de situatie vóór invoering van het woonplaatsbeginsel, wanneer de kans op herstel in een andere gemeente groter was. De aanmeldgemeente moet in dit geval zorg dragen voor een onverwijlde doorzending van de melding en een warme overdracht:

- Neem onverwijld contact op met de verantwoordelijke gemeente. Contactgegevens van de toegang worden voor alle gemeenten bijgehouden op contactendatabase. Meld hierbij dat een cliënt zich bij jouw gemeente meldde voor beschermd wonen, maar dat de betreffende gemeente als verantwoordelijke uit het onderzoek komt. Stuur de melding direct door naar de betreffende gemeente. Je bent op basis van het concept-wetsvoorstel bevoegd om de gegevens uit het onderzoek naar de verantwoordelijke gemeente mee te zenden naar de betreffende gemeente. Informeer de cliënt hier wel over.

- De verantwoordelijke gemeente moet op basis van de adresgeschiedenis van de betreffende cliënt verifiëren dat zij inderdaad de verantwoordelijke gemeente is. Blijf betrokken totdat beide gemeenten overeenstemming hebben over wie verantwoordelijk is en er concrete afspraken zijn gemaakt over de volgende punten:
  - De datum van overdracht
  - Hoe laat iemand zich kan melden
  - Waar iemand zich kan melden
  - De overdracht van cliëntgegevens

Indien iemand niet in staat is zelfstandig te reizen, zorg dan dat iemand toch op de juiste plek terechtkomt. Indien nodig, vergoedt de aanmeldgemeente de reiskosten en zorgt voor een begeleider tijdens de reis. In overleg kan ook een digitale overdracht worden georganiseerd.

- Wanneer de toegangsmedewerkers op basis van het proces dat in de vorige stap beschreven staat geen overeenstemming kunnen vinden over de verantwoordelijke gemeente, contacteer dan eerst de leidinggevende(n) en/of beleidsambtenaar van de aanmeldgemeente. Deze kan contact opnemen met diens evenknie in de andere gemeente om tot overeenstemming te komen, of zich zo nodig tot de verantwoordelijke bestuurder wenden. Wanneer zij op deze manier ook niet tot overeenstemming komen, dan kunnen zij zich wenden tot het meldpunt woonplaatsbeginsel. Zij kunnen helpen in het zoeken naar een oplossing bij een dreigend conflict. Als ook met hun hulp geen oplossing gevonden wordt, kan een beroep gedaan worden op de adviescommissie geschillen landelijke toegankelijkheid.

- In het uitzonderlijke geval dat de gemeente die volgens het onderzoek van de aanmeldgemeente verantwoordelijk is, dit niet kan verifiëren, maar uit het verificatieproces een derde gemeente verantwoordelijk blijkt, dan neemt de aanmeldgemeente contact op met deze derde gemeente, zodat deze op zijn beurt de verantwoordelijkheid kan verifiëren.

Is de cliënt goed terecht gekomen bij de gemeente die verantwoordelijk is voor een eventueel BW-traject? Ga naar stap 4.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- Het is mogelijk dat uit het onderzoek van de aanmeldgemeente blijkt dat een andere gemeente in beginsel verantwoordelijk is. De aanmeldgemeente neemt dan direct contact op met deze gemeente en stuurt je melding door. Die gemeente controleert of zij inderdaad verantwoordelijk is. Beide gemeenten moeten een ‘warme overdracht’ organiseren: de aanmeldgemeente mag pas afronden als er voor jou een afspraak met de verantwoordelijke gemeente gepland is.

- De aanmeldgemeente mag je gegevens die uit het onderzoek naar voren komen, delen met de gemeente die als verantwoordelijke naar boven komt. Hier zal de gemeente je over informeren.

Stap 4 Onderzoek naar noodzaak beschermd wonen

In deze stap onderzoekt de verantwoordelijke gemeente of –gezien de kenmerken en omstandigheden van de cliënt– beschermd wonen nodig is. De basis voor dit onderzoek is artikel 2.3.2 van de Wmo 2015. Gemeenten hebben hier eigen protocollen voor ontwikkeld, het woonplaatsbeginsel heeft daar geen invloed op.

Als de cliënt niet in de verantwoordelijke gemeente woont, kan dat een belemmering vormen voor dit onderzoek. Een deel van de cliënten is financieel of anderszins niet in staat om veel of ver te reizen. Denk dus met de cliënt (en diens ondersteuner) mee over welke vorm hierin mogelijk is, bijvoorbeeld via digitale communicatiekanalen.

Zorg voor een duidelijke terugkoppeling van het onderzoek (zowel uitkomst als onderbouwing) naar de cliënt (en diens ondersteuner).

Is er aanleiding voor beschermd wonen? Ga door naar stap 5. Is er geen aanleiding voor beschermd wonen, maar wel voor een tussenvorm of ambulante hulp, stuur de cliënt (en diens ondersteuner) een voorstel voor ondersteuning. Vraag de cliënt om deze ondertekend terug te sturen. Na ontvangst van deze formele aanvraag kan dan de definitieve beschikking voor de tussenvorm of ambulante ondersteuning worden afgegeven. Woont de cliënt niet in de gemeente die het onderzoek gedaan heeft, draag de cliënt dan (terug) warm over naar de gemeente waar de cliënt momenteel woont.

Zie ook de te maken afspraken voor aanbod in hoofdstuk Handvatten voor afspraken tussen partijen

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- De verantwoordelijke gemeente onderzoekt of er voldoende aanleiding is voor beschermd wonen. Elke gemeente doet dit op zijn eigen manier, maar zal je onder andere vragen naar je behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren, naar de mogelijkheden om op eigen kracht, met gebruikelijke hulp of mantelzorg in je behoefte aan beschermd wonen te voorzien. De cliëntondersteuner heeft ruim ervaring met dergelijke onderzoeken.
- Voor stappen 4 en 5 samen geldt een maximale wettelijke termijn van zes weken. Deze termijn gaat in vanaf het moment dat de verantwoordelijke gemeente de melding heeft ontvangen.
- Als je het niet eens bent met de beschikking voor een tussenvorm of ambulante ondersteuning, dan kun je formeel bezwaar maken bij de verantwoordelijke gemeente tegen de beschikking. Andere mogelijkheden zijn om een klacht in te dienen, de gemeentelijke ombudsman of het juridisch loket in te schakelen. Je cliëntondersteuner kan je hierbij helpen.

Stap 5 De beste plek voor herstel

Deze stap bestaat uit drie delen:

- In stap 5a voert de verantwoordelijke gemeente een onderzoek uit naar de beste plek voor herstel. Dit geschiedt op basis van informatie van de cliënt.
- Komt uit dit onderzoek een andere dan de verantwoordelijke gemeente als beste plek voor herstel naar voren, dan moeten beide gemeenten hierover een gesprek voeren en vinden zij hier idealiter overeenstemming over. Dit is het onderwerp van stap 5b.
- In stap 5c wordt de formele aanvraag gedaan en de beschikking afgegeven.

Stap 4 en 5 samen (het onderzoek naar de noodzaak van beschermd wonen en het onderzoek naar de beste plek voor herstel) mogen samen maximaal zes weken duren. Deze termijn gaat in vanaf het moment dat de verantwoordelijke gemeente de melding heeft ontvangen.

Stap 5a Het onderzoek naar de beste plek

In de uitgangspunten is al genoemd dat de verantwoordelijke gemeente in overleg met de cliënt de eindverantwoordelijkheid draagt en een besluit neemt over de beste plek voor herstel, op basis van zorginhoudelijke- en participatiecriteria. Met 'de beste plek' wordt hierbij dus in de eerste plaats een gemeente bedoeld en in de tweede plaats ook het specifieke zorgaanbod dat de cliënt in kwestie nodig heeft. Deze criteria hebben betrekking op de voorwaarden voor een succesvol traject. De volgende beoordelingscriteria worden

toegepast door de verantwoordelijke gemeente. Deze criteria worden overlegd met de cliënt.

1. Wat is de beste omgeving waarin aan herstel en participatie gewerkt kan worden? Hierbij is de aanwezigheid van een positief sociaal netwerk (familie en vrienden) van belang, mede om:

- beschermd wonen in de toekomst te voorkomen (inzet van andere vormen van beschermende woonvormen);
- uitstroom naar vormen van zelfstandig wonen te bevorderen.

2. Voorwaarden voor succesvolle trajecten, zoals:

- (reeds ingezette) actieve schuldhulpverlening,
- een bestaande relatie met (hulpverleners) GGZ of andere vormen van hulpverlening
- reeds ingezette scholing, (vrijwilligers) werk, of passende dagbesteding,
- eventueel aanwezige (veiligheids)risico's op de huidige woonplek,
- de behoefte aan een specifieke aanpak of een specifieke voorziening. Dit kan bijvoorbeeld een landelijk specialistische instelling zijn.

3. Gegronde redenen om tegemoet te komen aan de wens van een cliënt, anders dan de hierboven genoemde voorwaarden.

Daarbij is het goed om ook aandacht te hebben voor contra-indicaties, zoals een negatief sociaal netwerk, bijvoorbeeld in relatie tot criminaliteit of drugsverslaving.

Een eerder traject beschermd wonen en de gemeente waar de cliënt toen woonde, kan een rol spelen in dit onderzoek, maar dit hoeft niet de uitkomst te bepalen; er kan reden zijn om nu een andere BW-gemeente te verkiezen.

Komt uit het onderzoek dat de verantwoordelijke gemeente de beste plek voor herstel biedt? Ga naar stap 5c.

Komt uit het onderzoek dat een andere gemeente de beste plek voor herstel biedt? Ga naar stap 5b, alvorens naar stap 5c te gaan.

Het is verstandig om (in tweede instantie) een aanbieder bij dit overleg te betrekken. Dit wordt in stap 6 beschreven.

Stap 5b

Andere gemeente beste voor herstel: overlegbepaling

Wanneer de verantwoordelijke gemeente onderzoek heeft gedaan naar de beste plek voor herstel van een cliënt en de conclusie is dat de cliënt het beste kan herstellen wanneer hij in een andere gemeente beschermd gaat wonen, dan moet de verantwoordelijke gemeente contact opnemen met de gewenste / een mogelijke BW-gemeente om hierover te overleggen, om gezamenlijk tot een conclusie te komen. Dit is het principe van de overlegbepaling uitgangspunten i .

Proces

- Maak contact met de gewenste BW-gemeente contactpersonendatabase i met de melding dat deze uit het onderzoek naar voren komt als gemeente waarbij de kans op herstel het grootst is. Plan met de (regionale) toegang van deze gemeente en de cliënt een gesprek in. De afstand kan belemmerend werken voor een fysiek overleg, zoek samen naar mogelijkheden om hieraan tegemoet te komen, bijvoorbeeld via digitale communicatiekanalen.

Het overleg (mogelijk is er meer dan één gesprek nodig)

- De verantwoordelijke gemeente neemt de beoogde BW-gemeente mee in de afwegingen en conclusies van het onderzoek naar de beste plek voor herstel. De beoogde BW-gemeente kan niet zonder meer de uitkomsten van dit onderzoek naast zich neerleggen. Zij mag uiteraard wel goede onderbouwing van de uitkomst verlangen. De verantwoordelijke gemeente kan uiteindelijk in elke andere gemeente eigenstandig een aanbieder contracteren. Tegelijkertijd is het zowel in het belang van de cliënt als van de verantwoordelijke gemeente, dat er een goede onderlinge samenwerking met de beoogde BW-gemeente is en dat zij hierover overeenstemming bereiken.

- Als de beoogde BW-gemeente akkoord is, bespreek dan met elkaar of er geschikte aanbieders voor de cliënt in kwestie zijn (en of deze ook door de BW-gemeente gecontracteerd zijn) en welke de voorkeur heeft.

- Besteed aandacht aan de mogelijke aanvullende voorzieningen waar een cliënt gebruik van zou moeten maken. Denk hierbij aan een uitkering (en het daarvoor benodigde inschrijven op het nieuwe adres), maar ook andere Wmo-voorzieningen (zie hoofdstuk Aandachtspunten, voorbeeldsituaties en vraagbaak).

- In deze fase wordt ook besproken wat er gebeurt na het BW-traject. Er wordt besproken wat de beoogde uitstroomgemeente is –ook hierbij weegt het (verder) herstel van de cliënt zwaar mee– wat de cliënt nodig heeft, of de beoogde uitstroomgemeente dit kan bieden en wat al in gang gezet kan worden voor de uitstroom (bijvoorbeeld inschrijven voor een sociale huurwoning). Hierover kunnen afspraken opgenomen worden in het ondersteuningsplan (als het format van de gemeente zich hiervoor leent).

- Ook wordt besproken hoe de verantwoordelijke gemeente toezicht houdt op de kwaliteit van de aanbieder in de BW-gemeente, in zoverre hier niet al afspraken tussen de betreffende regio's voor zijn. Zie hiervoor hoofdstuk Handvatten voor afspraken tussen partijen.

Blijkt in overleg met de beoogde BW-gemeente deze toch geen geschikte plek voor herstel, ga dan terug naar stap 5a, om mogelijke alternatieven te vinden. Is er overeenstemming tussen alle partijen dat de beoogde BW-gemeente de beste plaats voor herstel is? Ga dan naar stap 5c.
Voor de situatie waarin geen overeenstemming bereikt kan worden, zie de paragraaf Wat als...?

Niet alle onderwerpen in bovenstaand gesprek zijn per se nodig om een beschikking af te kunnen geven (Stap 5c). Als de cliënt erbij gebaat is als er zo snel mogelijk een beschikking afgegeven wordt, of als de termijn van zes weken in het geding komt, kijk welke van bovenstaande thema's je ook na het afgeven van de beschikking (Stap 5c) kunt bespreken.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- De verantwoordelijke gemeente moet overleggen met de gemeente die de meeste kans op herstel geeft. Daarbij kan deze gemeente vragen naar de uitkomsten van het onderzoek om akkoord te kunnen gaan.

- Voor stappen 4 en 5 samen geldt een maximale wettelijke termijn van zes weken. Deze termijn gaat in vanaf het moment dat duidelijk is welke gemeente verantwoordelijk is en deze gemeente de melding heeft ontvangen tot aan de beschikking.

Stap 5c Voorstel, formele aanvraag en beschikking

Zorg voor een duidelijke terugkoppeling van het onderzoek (zowel uitkomst als onderbouwing) naar de cliënt (en diens ondersteuner), met daarin een voorstel voor ondersteuning. Vraag aan de cliënt om deze te ondertekenen en terug te sturen. Na ontvangst van deze formele aanvraag kan de definitieve beschikking worden afgegeven. Dit moet binnen twee weken na ontvangst van de formele aanvraag gebeuren, in lijn met het toegangsproces voor de Wmo.
Ga naar stap 6.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- De gemeente stuurt je een terugkoppeling van het onderzoek (stappen 4 en 5), met daarin een voorstel voor ondersteuning. Als je het eens bent met het voorstel, kun je deze ondertekenen en terugsturen. Dit geldt als je definitieve aanvraag. De gemeente moet vervolgens binnen twee weken een besluit nemen over je aanvraag.

- Als je het niet eens bent met de uitkomst van dit besluit, dan kun je formeel bezwaar maken bij de verantwoordelijke gemeente. Andere mogelijkheden zijn om een klacht in te dienen, de gemeentelijke ombudsman of het juridisch loket in te schakelen. Je cliëntondersteuner kan je hierbij helpen.

Stap 6 Vinden van een aanbieder (en locatie)

Nu is het nog zaak om een geschikte aanbieder (en locatie) te vinden. De beoogde BW-gemeente heeft kennis van de aanbieders in de gemeente en van hun aanbod, maar mogelijk heeft je eigen gemeente dit ook al op basis van eerdere ervaringen. Je bent vrij om in overleg met de cliënt een aanbieder te kiezen (zo lang deze door jouw gemeente gecontracteerd is of kan worden), maar wil je dat de BW-gemeente het (kwaliteits-) toezicht voor zijn rekening neemt, dan kan deze verlangen dat het een aanbieder betreft die ook door hen gecontracteerd is zie uitgangspunt 7. Als beide gemeenten een aanbieder op het oog hebben, dan kan deze bij het overleg betrokken worden ⓘ .

Wanneer de verantwoordelijke gemeente nog geen contract heeft met de betreffende aanbieder, dan moet dit er eerst komen. Zie Mogelijkheden voor contracten met aanbieders buiten de regio. Neem hiervoor contact op met de afdeling beleid van je gemeente.

Wanneer de aanbieder in kwestie op dit moment nog geen plek heeft, komt de cliënt op een wachtlijst terecht. Om het risico te minimaliseren dat er iets mis gaat, is het handigst wanneer de cliënt op de (regionale) wachtlijst voor beschermd wonen in de (regio van de) BW-gemeente komt (zie Tussen gemeenten binnen een regio) en op de lijst voor overbruggingszorg in de verantwoordelijke gemeente.

Geen geschikte aanbieder gevonden? Ga in overleg terug naar stap 5a, mogelijk komt een andere gemeente in aanmerking als beste plaats voor herstel. Wel een geschikte plaats gevonden? De cliënt kan werken aan zijn of haar herstel!

Is de cliënt in een andere gemeente beschermd gaan wonen, zie dan ook stap 7.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- Er moet niet alleen een geschikte gemeente voor herstel bepaald worden, maar ook een aanbieder in deze gemeente die (op redelijke termijn) passend aanbod beschikbaar heeft. Bestaat dit aanbod niet, dan komt het er ook niet op korte termijn. Mogelijk is dit voor jou reden om bij de verantwoordelijke gemeente aan te geven dat je in een andere gemeente beschermd wilt wonen. Ook de verantwoordelijke gemeente kan dit voorstellen.

- Als er wel een aanbieder is met passend aanbod, dan duurt het mogelijk nog steeds een tijd voordat er een plaats beschikbaar is. Je komt dan op een wachtlijst terecht. Vanaf het moment dat je een beschikking hebt gekregen voor beschermd wonen is de verantwoordelijke gemeente verplicht om de benodigde ondersteuning te leveren tot het moment dat je beschermd kunt gaan wonen (overbruggingszorg). Duurt de verwachte wachttijd te lang, dan is dit mogelijk reden voor je om ergens anders beschermd te gaan wonen. Geef dit dan aan bij de verantwoordelijke gemeente.

Stap 7 Einde van een traject, (vlak voor) uitstroom

Wanneer een cliënt in een andere gemeente beschermd is gaan wonen dan in de verantwoordelijke gemeente, dan vindt ook voorafgaand aan (verwachte) uitstroom uit beschermd wonen een overleg plaats. Dit overleg is tenminste tussen beide gemeenten en de cliënt (en zo gewenst ook een cliëntondersteuner), maar ook de aanbieder kan hiervoor uitgenodigd worden.

De verantwoordelijke gemeente initieert dit overleg, tenminste zes maanden voorafgaand aan het aflopen van de indicatie (wanneer dit overeenkomt met de beoogde uitstroomdatum) of eerder wanneer de aanbieder (in overleg met de cliënt) een signaal afgeeft dat er sprake kan zijn van uitstroom.

De inhoud van het gesprek zijn de wensen van de cliënt in het geval van uitstroom –in het bijzonder waar deze dan wil wonen– en wat hij of zij dan nodig heeft vanuit de beoogde BW-gemeente na uitstroom uit beschermd wonen, bijvoorbeeld op het gebied van een woning en eventuele ambulante zorg. Zo hebben alle betrokkenen voldoende mogelijkheden om zich voor te bereiden op uitstroom. De verantwoordelijke gemeente voor beschermd wonen is ook verantwoordelijk voor een zorgvuldige uitstroom, en draagt er dus zorg voor dat de benodigde stappen gezet worden. Waar nodig maakt zij hierover afspraken met de beoogde BW-gemeente.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

- Woon je in een andere gemeente beschermd dan de gemeente die verantwoordelijk is? En kun je over een tijdje (mogelijk) zelfstandig gaan wonen? Dan vindt er een gesprek plaats tussen beide gemeenten, tenminste zes maanden voor het moment van verhuizen. Het doel van deze zes maanden is om voldoende tijd voor de verhuizing te hebben. Je mag afwijken van wat je ooit eerder gezegd hebt over waar je wilt wonen.

- Als je het niet eens bent met de uitkomst van het gesprek voorafgaand aan uitstroom, dan kun je een klacht indienen, de gemeentelijke ombudsman of het juridisch loket inschakelen. Je cliëntondersteuner kan je hierbij helpen.

Deze informatie is voor:
beleidsmakers
(gemeenten en aanbieders)

Handvatten voor afspraken tussen partijen

Om het woonplaatsbeginsel in de praktijk te laten werken, zijn er op verschillende thema's afspraken tussen partijen nodig: tussen gemeenten binnen een regio, tussen regio's en tussen gemeenten en aanbieders. We beschrijven hieronder de thema's waarop afspraken nodig zijn en welke afspraken zoal gemaakt kunnen worden. Dit zijn deels concretiseringen van thema's die in de NvO Norm voor Opdrachtgeverschap genoemd staan. We beperken ons hierbij tot afspraken die relatie hebben met het woonplaatsbeginsel.

Tussen gemeenten

Een groot deel van de afspraken die gemaakt moeten worden is tussen (een groep van) gemeenten en een aanbieder. Gemeenten kunnen echter in (boven)regionaal verband met elkaar afspreken dat zij dezelfde of althans vergelijkbare afspraken maken met aanbieders. Dergelijke afspraken vormen een deel van de afspraken die tussen gemeenten gemaakt (moeten) worden.

Tussen gemeenten binnen een regio

- Er is via de NvO al afgesproken dat de gemeenten in een regio dezelfde contractvoorwaarden hanteren en gezamenlijk contractbeheer voeren in geval van regionale contractering. Dit beperkt de administratieve lasten voor aanbieders. Zij moeten gezamenlijk tot afspraken komen over welke voorwaarden zij hanteren. De VNG heeft modelbepalingen opgesteld om dit proces te faciliteren. Zie hierover Modelbepalingen contractering Beschermd Wonen.

- Ook indien er sprake is van (gedeeltelijke) lokale of subregionale inkoop van beschermd wonen aanbod, spreken gemeenten in een regio conform de NvO met elkaar af dat zij dezelfde contractvoorwaarden hanteren voor aanbieders. Ook hier moeten zij vervolgens tot afspraken komen welke contractvoorwaarden dit zijn. Zie hierover Modelbepalingen contractering Beschermd Wonen.

- Wanneer de toegang voor beschermd wonen lokaal georganiseerd wordt, kan het van waarde zijn om regionaal dezelfde of tenminste vergelijkbare toegangscriteria af te spreken. Dit minimaliseert de kans dat de verantwoordelijke gemeente geen aanleiding voor beschermd wonen ziet, maar de woongemeente wel (zie stap 4). Ook kan het van waarde zijn wanneer gemeenten in de regio de beleidsregels en verordeningen op elkaar proberen af te stemmen, en kijken of het ook mogelijk is om de ondersteuningsplannen op elkaar af te stemmen.

- Ook voor de eisen die gesteld worden aan kwaliteit van begeleiding/organisatie (CTO, VOG, keurmerk, etc.) en aan de uitvoering (format plan van aanpak, evaluatiecyclus) kunnen gemeenten in regionaal verband afspreken dat zij deze op elkaar afstemmen. Iets vergelijkbaars geldt voor zaken als de gehanteerde producten en hun tarieven (in geval van lokale inkoop): dit kan namelijk voorkomen dat de gemeente met de laagste tarieven niet voldoende aanbod in kan kopen.

- Als het houden van toezicht op (de kwaliteit van) het aanbod niet regionaal vormgegeven wordt, dan kunnen de gemeenten elkaar mandateren voor het uitvoeren van de toezichtsfunctie, voor het geval een cliënt binnen de regio van de ene naar de andere gemeente verhuist om beschermd te wonen. Dit kan generiek via een regionale afspraak, waarbij het toezicht voor alle cliënten die binnen de regio naar een andere gemeente verhuizen om beschermd te wonen wordt geregeld, of via individuele mandaten per verhuizende cliënt.

- Gemeenten kunnen (in samenspraak met aanbieders) afspraken maken over (regionale) wachtlijsten: wordt er één regionale wachtlijst gehanteerd, en zo ja wat is de reikwijdte hiervan (vormen van beschermd wonen)? Een alternatief zijn individuele gemeentelijke wachtlijsten, maar dit kan voor kleine gemeenten nadelig uitpakken. Daarnaast kunnen afspraken gemaakt worden over het wachtlijstbeheer: wordt het ‘First-in, First out’ (FIFO)-principe gehanteerd, of zijn er andere overwegingen die tot een hogere of lagere positie op de wachtlijst kunnen leiden? Ook kunnen afspraken gemaakt worden over hoe met cliënten uit andere regio’s op de wachtlijst omgegaan wordt. Zie volgende kopje 'tussen regio's'.

Tussen regio’s

Regio’s kunnen onderling ook afspraken met elkaar maken, wanneer er veel cliënten onder verantwoordelijkheid van gemeenten in één regio in een bepaalde andere regio beschermd wonen:

- Regio’s kunnen daarnaast iets vergelijkbaars afspreken over het uitvoeren van het (kwaliteits-)toezicht voor cliënten die onder verantwoordelijkheid van een (gemeente in een) andere regio vallen en welke kwaliteitscriteria in zulke gevallen gehanteerd worden. Als zij meegaan in de criteria van de BW-gemeente, dan vergemakkelijken zij het uitvoeren van toezicht.

- Regio’s kunnen ook elkaar mandateren om het toezicht uit te voeren voor cliënten die van de ene naar de andere regio verhuizen om beschermd te wonen. Dit kan via een algemeen mandaat, waarbij het toezicht wordt geregeld voor alle cliënten die van de ene naar de andere regio verhuizen om beschermd te wonen, of via individuele mandaten per verhuizende cliënt.

- Regio’s kunnen afspraken maken over hoe met cliënten uit een (gemeente in een) andere regio omgegaan wordt wat betreft de wachtlijst. Het is wenselijk dat deze cliënten niet anders behandeld worden dan cliënten uit de eigen regio, maar regio’s kunnen in onderling overleg andere afspraken maken.

Gemeenten moeten mogelijk wijzigingen aanbrengen in hun verordening om voor bepaalde situaties (contract met aanbieder in andere gemeente of regio) andere kwaliteitseisen dan in de eigen gemeente te kunnen hanteren.

Tussen individuele gemeenten in twee verschillende regio's

Wanneer er geen afspraken tussen hun regio's gemaakt zijn op een thema, kunnen gemeenten ervoor kiezen om met elkaar afspraken te maken, op meer incidentele of structurele basis. Dit betreft met name de contractvoorwaarden en het mandateren van het houden van toezicht en de daarbij te hanteren criteria. Afwijkende kwaliteitscriteria kunnen voor andere gemeenten namelijk belemmerend werken om namens de verantwoordelijke gemeente toezicht te houden.

Tussen gemeenten en aanbieders

- Gemeenten maken de afspraak met aanbieders in hun regio dat zij geen nieuwe cliënten in beschermd wonen plaatsen voordat er een beschikking is afgegeven (met uitzondering van de spoedbepaling in de Wmo 2015). Wanneer een aanbieder iemand vanuit gemeente A alvast in één van diens woningen in gemeente B laat wonen, de cliënt zich in gemeente B inschrijft en vervolgens pas een aanvraag voor beschermd wonen doet, wordt gemeente B immers verantwoordelijk, terwijl dat redelijkerwijs gemeente A moet zijn. Daarbij bestaat er voor de aanbieder het risico dat deze zorg niet vergoed krijgt.

- Gemeenten moeten met aanbieders uit andere regio's contracten aangaan voor cliënten die in een andere regio gaan wonen. Door het ketenbureau van de VNG zijn hiervoor modelbepalingen opgesteld, die mede als doel hebben om een grote diversiteit aan gehanteerde contractvoorwaarden te voorkomen. Gemeenten hebben weliswaar de vrijheid om eigen voorwaarden voor aanbieders in andere regio's te (willen) hanteren, maar aanbieders zijn niet verplicht om deze voorwaarden aan te gaan. Afwijkende voorwaarden kunnen voor hen immers een belemmering vormen.

Deze informatie is voor:
iedereen

Aandachtspunten, voorbeeldsituaties en vraagbaak

Aandachtspunten

Het woonplaatsbeginsel geldt niet voor andere voorzieningen dan beschermd wonen

De reikwijdte van het woonplaatsbeginsel beperkt zich tot beschermd wonen zelf. De gemeente die volgens het woonplaatsbeginsel verantwoordelijk is voor beschermd wonen, is dat niet automatisch ook voor andere voorzieningen waarvan de betreffende cliënt gebruik maakt, zoals hulpmiddelen, vervoer of een uitkering. Voor dergelijke voorzieningen is de woongemeente immers verantwoordelijk.

Mogelijkheden voor contracten met aanbieders buiten de regio

Om een cliënt bij een aanbieder in een andere regio te laten wonen, is een contract nodig. Het is niet praktisch om voor elke cliënt buiten de regio weer een nieuw contract te moeten onderhandelen. Gemeenten hebben hiervoor de volgende mogelijkheden:

- Gemeenten hoeven voor geraamde bedragen onder de 750.000 euro (excl. BTW) niet Europees aan te besteden i . Dit bedrag komt ongeveer overeen met drie cliënten die gedurende een periode van vier jaar beschermd wonen.

- Voor geraamde bedragen boven de 750.000 euro (excl. BTW) moet wel Europees worden aanbesteed. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de in de Aanbestedingswet 2012 genoemde ‘verlichte’ procedure.

- Ook bestaat er de mogelijkheid om de zorg via een persoonsgebonden budget (pgb) te verstrekken, tenminste wanneer de mogelijkheden daar in de verantwoordelijke gemeente voor bestaan en de cliënt in kwestie voor een pgb in aanmerking komt.

Niet alle huidige beleids- en sturingskeuzes blijven even aantrekkelijk

Gemeenten hebben in het verleden uiteenlopende keuzes gemaakt in hoe zij op hun aanbieders sturen. Het woonplaatsbeginsel kan sommige van die keuzes meer of minder aantrekkelijk maken. We lichten er hier enkele uit:

- Sommige gemeenten kopen een vast aantal plaatsen in, al dan niet in combinatie met een subsidierelatie. Een deel van de cliënten waarvoor je als gemeente verantwoordelijk bent, woont echter in andere regio's. Daarnaast zijn andere regio's mogelijk juist verantwoordelijk voor een deel van de cliënten die bij de gecontracteerde aanbieders wonen. Dit heeft in elk geval impact op de omvang van het contract, maar kan deze vorm van contracteren ook minder aantrekkelijk maken.

- Een deel van de regio's kiest ervoor om de inkoop van beschermd wonen in grote mate door te decentraliseren naar de regiogemeenten, andere kiezen er juist voor om alle aanbod regionaal in te blijven kopen op basis van mandaat van de regiogemeenten. Beide situaties zijn volledig compatibel met het woonplaatsbeginsel en de noties in deze handreiking en zijn mogelijk op basis van de beleidsvrijheid die gemeenten hebben.

Voor 'tussenvormen' in beschermd wonen geldt dat de woongemeente verantwoordelijk is

Zoals eerder aangegeven staat, is de reikwijdte van het woonplaatsbeginsel beperkt tot 'klassiek beschermd wonen'. Voor overige vormen van beschermd wonen blijft de huidige situatie van toepassing: de gemeente waar de cliënt woont, is in principe verantwoordelijk, maar het kan in het belang van de cliënt en beide gemeenten zijn om hier afspraken over te maken (zie afspraken tussen gemeenten). Zie voor meer informatie hierover het kopje hieronder.

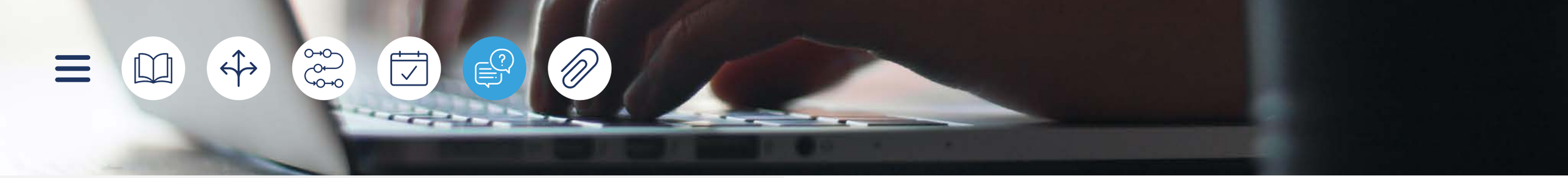

Wat als...?

Hoofdstuk Handvatten voor afspraken tussen partijen beschrijft het ‘standaardproces’ dat doorlopen moet worden en werkt de verschillende processtappen verder uit. Er kunnen zich echter situaties voordoen waarmee je met deze beschrijving niet goed uit de voeten kan. Hieronder hebben we een aantal mogelijke situaties omschreven die een ‘uitzondering op de regel’ vormen. Daarbij geven we aan welke aanpassingen op bovenstaande nodig zijn voor de betreffende situatie.

De aanmeldgemeente kan geen verantwoordelijke gemeente bepalen

Sommige cliënten die beschermd wonen aanvragen, hebben een complexe voorgeschiedenis. Soms is de informatie die beschikbaar is om de verantwoordelijke gemeente te bepalen (een cliënt die informatie niet wil delen, of deze niet paraat heeft, BRP-registraties die mogelijk niet correct zijn), die het bepalen van de verantwoordelijke gemeente vertragen.

Hierbij geldt het volgende:

- De BRP-registratie is in principe leidend, maar gebruik alle beschikbare informatie; wanneer deze eerste tot onduidelijkheid leidt. De cliënt in kwestie kan bijvoorbeeld mogelijk uitsluitsel geven en vice versa. Gemeenten weten bovendien vaak of een bepaald adres een instellingsadres betreft, dus contacteer de betreffende gemeente bij twijfel contactendatabase . Indien tijdens het onderzoek de laatste BRP-registratie onjuist blijkt te zijn, wordt deze in de BRP gecorrigeerd en wordt die informatie gebruikt voor het bepalen van de verantwoordelijke gemeente. Indien er sprake is van een aantekening in de BRP, zie Stap 2.
- Wanneer er in de periode van 5 jaar voorafgaand aan de melding echt geen woonadres te achterhalen is via het onderzoek, is de aanmeldgemeente verantwoordelijk. Deze kan dan een beroep doen op de vangnetregeling.

De aanmeldgemeente en een andere gemeente vinden geen overeenstemming over wie verantwoordelijk is

De aanmeldgemeente voert een onderzoek uit naar wie de verantwoordelijke gemeente is. Het is mogelijk dat de gemeente die volgens dat onderzoek verantwoordelijk is, het daar niet mee eens is. Er moet uiteindelijk wel een verantwoordelijke gemeente uitkomen. De cliënt mag bovendien niet de dupe worden van onenigheid tussen gemeenten. Voor deze situatie geldt de volgende ‘escalatieladder’:

- Wanneer de toegangsmedewerkers het onderling niet eens worden, dan kan de toegangsmedewerker van de aanmeldgemeente diens leidinggevende of de beleidsmedewerker inschakelen. Deze neemt contact op met diens evenknie bij de verantwoordelijke gemeente die volgens het onderzoek verantwoordelijk zou zijn.
- Wanneer zij er niet uitkomen, kunnen zij mogelijk weer de betreffende wethouders inschakelen.
- Wanneer ook dat niet tot een oplossing leidt, kan een beroep gedaan worden op de [meldpunt woonplaatsbeginsel]. Zij leveren ondersteuning om tot een gedeelde uitkomst te komen.
- Als dit niet tot een oplossing leidt, kunnen zij de adviescommissie geschillen landelijke toegankelijkheid inschakelen. Zij doen een uitspraak over wie volgens hen verantwoordelijk is.

Wanneer beide gemeenten het eens zijn over welke gemeente verantwoordelijk is, stuurt de aanmeldgemeente de melding door naar de verantwoordelijke gemeente.

De aanmeldgemeente en een andere gemeente zijn het niet eens over of er sprake is van beschermd wonen (tussenvormen)

Er kan onenigheid ontstaan tussen gemeenten over de noodzaak van beschermd wonen. De ge-meente die voor beschermd wonen verantwoordelijk zou zijn, kan van mening zijn dat de cliënt in kwestie niet aan de criteria voldoet voor beschermd wonen. De woongemeente, wanneer dit niet de verantwoordelijke gemeente voor beschermd wonen is, kan echter van mening zijn dat ambulante ondersteuning (waarvoor zij verantwoordelijk zijn) een te lichte oplossing is en er dus wel sprake is van de noodzaak voor beschermd wonen. Beide gemeenten wijzen in dat geval naar elkaar. Hiervan kan in het bijzonder sprake zijn bij cliënten waarbij het de vraag is of een zogenoemde 'tussenvorm' (waarbij de cliënt zelf huur betaalt zie richtlijn regionale afspraken tussenvormen Beschermd Wonen) een goede oplossing zou zijn. Daarvoor is de kans immers het grootst dat beide gemeenten verschillende beelden hebben van de noodzaak voor beschermd wonen.

Deze situatie kan zich in de eerste plaats slechts voordoen wanneer de woongemeente een andere gemeente is dan de gemeente die verantwoordelijk zou zijn voor beschermd wonen. Daarvan is alleen sprake wanneer iemand in één gemeente beschermd gewoond heeft, na het traject voor beschermd wonen zelfstandig is gaan wonen in een andere gemeente en vervolgens binnen een jaar weer een beroep op de gemeente doet voor beschermd wonen (en beide gemeenten het vervolgens oneens zijn over of er sprake is van de noodzaak van beschermd wonen). In de tweede plaats kan het voorkomen dat iemand in een (niet BW-)instelling zit in één gemeente en diezelfde gemeente uit wil stromen, maar daar beschermd wonen voor nodig is.

De situatie kan bovendien in sommige gevallen voorkomen worden, wanneer gemeenten een onderling vergelijkbaar beeld hebben van wat de voorwaarden zijn om voor beschermd wonen in aanmerking te komen. Wanneer de toegang voor beschermd wonen niet al regionaal vormgegeven is, kunnen gemeenten tenminste in regionaal verband de toegangscriteria met elkaar afstemmen (zie afspraken tussen gemeenten) en onderling ervaringen uitwisselen over de toepassing daarvan.

Voor cliënten waarbij de woongemeente en verantwoordelijke gemeente in verschillende regio's liggen, en de gemeenten er samen niet uit komen, bestaat het [meldpunt woonplaatsbeginsel] voor zulke situaties. Ook wanneer de voor beschermd wonen verantwoordelijke gemeente hierdoor niet tot een traject voor beschermd wonen overgaat, kan de woongemeente besluiten dat een beschermd wonen of een 'tussenvorm' in het belang van de cliënt (of diens omgeving) noodzakelijk is. Zij kan de kosten daarvoor alleen niet verhalen op de andere gemeente.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners) tijdens deze stap

Als je het niet eens bent met een besluit van de verantwoordelijke gemeente over je BW-aanvraag, dan kan je formeel bezwaar maken bij de betreffende gemeente. Andere mogelijkheden zijn om een klacht in te dienen, de gemeentelijke ombudsman of het juridisch loket in te schakelen. Je cliëntondersteuner kan je hierbij helpen.

De gemeente die uit het onderzoek als beste plek voor herstel naar voren komt, is het hier niet mee eens.
Mogelijk kan de beoogde BW-gemeente zich niet vinden in de uitkomsten van het onderzoek naar de beste plaats voor herstel dat de verantwoordelijke gemeente uitgevoerd heeft. Hoewel deze laatste het recht heeft om aanbod in een andere gemeente in te kopen, is het voor alle partijen (cliënten en gemeenten) wenselijk om tot een gezamenlijke oplossing te komen. Zo nodig kan het meldpunt woonplaatsbeginsel ⓘ worden ingeschakeld om tot overeenstemming te komen. In sommige gevallen moet de situatie uiteindelijk echter bij de geschillencommissie belegd worden. Uiteindelijk is het de plicht van de verantwoordelijke gemeente om de cliënt te kunnen laten wonen in de gemeente die de meeste kans op herstel biedt, of dit nu de beoogde BW-gemeente of een alternatief is.

Relevant voor cliënten (en cliëntondersteuners)

Als je het niet eens bent met een besluit van de verantwoordelijke gemeente over de beste plek voor herstel, dan kan je formeel bezwaar maken bij de betreffende gemeente. Andere mogelijkheden zijn om een klacht in te dienen, de gemeentelijke ombudsman of het juridisch loket in te schakelen. Je cliëntondersteuner kan je hierbij helpen.

Zit je in een situatie waarvoor bovenstaande lijst geen oplossing biedt? Zie dan de volgende pagina.

Een tussenvorm in een andere gemeente biedt de beste vorm voor herstel, maar dat valt niet onder de reikwijdte van het woonplaatsbeginsel
Hoewel dit strikt gezien waar is, hoeft dit in de praktijk geen belemmering te betekenen. Stel dat je als gemeente verantwoordelijk bent voor beschermd wonen voor een cliënt, en een andere gemeente de beste plaats voor herstel biedt, maar geen plaats beschikbaar heeft in ‘klassiek beschermd wonen’. Zolang het voor het herstel van de cliënt verantwoord is dat deze in de andere gemeente in een tussenvorm gaat wonen, is het ook in het belang van de verantwoordelijke gemeente om hiervoor (financiële) verantwoordelijkheid te nemen. De verantwoordelijke gemeente en de betreffende andere gemeente kunnen daar dan afspraken over maken.

Een cliënt heeft overbruggingszorg nodig omdat er geen plaats is, wie is daar verantwoordelijk voor?
We spreken pas van overbruggingszorg, vanaf het moment dat er een beschikking voor beschermd wonen afgegeven is, maar er nog geen passende plek gevonden of beschikbaar is. Daarom geldt het volgende:

- Zo lang er nog geen sprake is van een beschikking voor beschermd wonen door de verantwoordelijke gemeente, is de woongemeente verantwoordelijk voor de benodigde ondersteuning, op grond van de Wmo 2015. Dit is feitelijk nog geen overbruggingszorg.
- Zodra er een indicatie is, maar nog geen plaats beschikbaar, is de gemeente die voor beschermd wonen verantwoordelijk is, ook verantwoordelijk voor de overbruggingszorg.

Vraagbaak & meer informatie

Biedt deze handreiking geen uitsluitsel?
Het is denkbaar dat deze handreiking niet voldoende aanknopingspunten biedt om een oplossing te vinden voor jouw situatie. Om zulke knelpunten te registreren en vragen te beantwoorden, is een meldpunt in het leven geroepen.
Je kunt je hiervoor wenden tot het meldpunt woonplaatsbeginsel beschermd wonen ⓘ . Het meldpunt kan informeren en bemiddelen, maar geen bindende uitspraak doen.

Meer informatie
Voor meer informatie en achtergronden kun je terecht bij één van de volgende bronnen.

- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Norm voor Opdrachtgeverschap (VNG)
- VNG, Convenant landelijke toegang beschermd wonen (november 2016)
- Handreiking en beleidsregels Landelijke toegang beschermd wonen | VNG (wordt vervangen door deze handreiking)
- Ketenbureau i-sociaal domein, Modelbepalingen contractering Beschermd Wonen (22/2/2021)
- VNG, Richtlijn regionale afspraken tussenvormen Beschermd Wonen (september 2021)

Deze informatie is voor:
Iedereen

Bijlage: Vangnetregeling

Het “vangnet” voor cliënten waarvan de woonplaats niet kan worden vastgesteld; een aanvulling op het objectief verdeelmodel beschermd wonen.

Waarom een vangnet?

Belangrijk onderdeel van de implementatie van het advies van de Commissie Dannenberg vormt - naast de invoering van een nieuw objectief verdeelmodel voor beschermd wonen - de voorgenomen invoering van het woonplaatsbeginsel voor beschermd wonen per 1 januari 2023. Dat betekent – kortweg - dat gemeenten verantwoordelijk worden voor verstrekking van beschermd wonen aan de eigen inwoners. Naar verwachting zal voor een klein deel van de nieuwe cliënten gelden dat het niet mogelijk is de woonplaats (en daarmee de verantwoordelijke gemeente voor het verstrekken van beschermd wonen) vast te stellen. In het concept-wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW (consultatieversie van zomer 2020) is geregeld dat cliënten, waarvan de woonplaats niet is vast te stellen, zich bij elke gemeente kunnen aanmelden en dat die gemeente vervolgens verantwoordelijk is voor het verstrekken van beschermd wonen. Op voorhand is niet in te schatten tot welke gemeenten deze cliënten zich zullen wenden, maar het is aannemelijk dat deze cliënten niet gelijkmatig over het land zullen zijn verdeeld. Het nieuwe en objectieve verdeelmodel voor beschermd wonen, zoals de fondsbeheerders dat voorstellen, kan daarom niet in de bekostiging van deze cliënten voorzien. Bestuurlijk is daarom tussen VNG, BZK en VWS in mei 2020 afgesproken dat er voor deze gevallen een financieel vangnet komt.

Hoe komt dit vangnet er op hoofdlijnen uit te zien?
Ambtelijk zijn in goede samenwerking door VWS, BZK en VNG de hoofdlijnen van het vangnet uitgewerkt. De contouren luiden als volgt:

- Gemeenten ontvangen een bijdrage voor dit type cliënten van het Rijk.
- Daarbij wordt uitgegaan van een (nog vast te stellen) genormeerd bedrag/tarief per maand dat aan de cliënt beschermd wonen is geleverd.
- De inzet is dat de middelen door BZK worden verstrekt in de vorm van een decentralisatie-uitkering (DU) uit het gemeentefonds. De benodigde middelen worden onttrokken aan het bestaande macrobudget beschermd wonen. De DU is te beschouwen als een aanvulling op het objectief verdeelmodel beschermd wonen.
- Gemeenten ontvangen hun bijdrage met terugwerkende kracht, nadat de gegevens over het aantal maanden geleverde zorg bekend zijn. Uitgaande van de voorgenomen invoering van het woonplaatsbeginsel in 2023 betekent dit dat de betreffende gemeenten voor het eerst in 2024 een bijdrage ontvangen die betrekking heeft op de geleverde zorg in 2023.

Het bovenstaande is ambtelijk afgestemd met de ministeries van VWS en BZK en de Cie ZJO van de VNG heeft er op 11 maart 2021 mee ingestemd.

Hoe loopt het verdere proces?
Het vangnet kan pas definitief worden vastgesteld nadat er duidelijkheid is over de precieze inhoud van het wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW en over het nieuwe verdeelmodel beschermd wonen. Inmiddels heeft VWS het advies van de Raad van State ontvangen over het concept-wetsvoorstel woonplaatsbeginsel BW en moet het wetsvoorstel nog bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Definitieve besluitvorming over het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen vindt nog plaats. De VNG heeft op verzoek van BZK een consultatie onder haar leden gehouden en een positief advies gegeven voor invoering van het verdeelmodel. Verder betreft dit de contouren van de vangnetregeling. BZK, VWS en VNG zullen het vangnet nog op onderdelen meer gedetailleerd uitwerken.

Verder betreft dit de contouren van de vangnetregeling. BZK, VWS en VNG zullen het vangnet nog op onderdelen meer gedetailleerd uitwerken.

Succes!